Број 217. У Новом Саду у петак 28. септембра 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празником.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Лажни избори.

Избори били, па и прошли. Угарска влада растерала је незадовољнике из своје странке који су јој задавали бриге и дала је прилике свакој саборској странци, да изабере своје посланике, па и народности добиле су своју — мрвицу. И за пет година, докле трају посланички мандати, тећи ће опет вода куд је текла.

Мирољубиви Сел умео је све то лепо да удеси. Он је допустио, да једнога Тису, који је некад дрмао Угарском, а сад му је незгодан у странци, обори Кошутовац. То је чинио с једне стране, а с друге је све преклињао народности, да се упусте у борбу и бацио им — мрвицу. Ницали су на све стране посланички кандидати. И у том као да се требала највише огледати слобода избора. А да изборна комедија буде потпуно шарена, обарао је у неким изборним срезовима Србин владиновац Србина владиновца. Тек да се ради.

Ни један окрутни Банфи није се тако титрао са уставношћу као овом приликом Сел. Колико је могао, у рукавицама је радио. Владина странка била је пред распадањем. Сел ју је зановио, довео је у сабор нове снаге, улио је у странку нове крви, и сад ће се моћи опет пет година животарити.

Што је хтео, то је постигао. Пречистио је странку. И то је успех за њу. С друге стране пустио је да народности изаберу пет посланика. И то је успех с друге стране. Јер чим у сабору помоли главу „народносна аждаја“, његове ће се овце сабити у гомилу. Са свим је с рачуном радио.

Тако су некако рачунали и Браниковци. Осећали су у својим редовима слабост, малаксалост, неутешност. И они су послужили коме су хтели, и прикупили су се и — избројали. И то је њихов успех. На више што нису могли, нису смели рачунати. Све остало, што су крупно штампали и говорили о последњим изборима, иде на рачун њихова политичког шарлатанства.

Данас је свако на чисто, да су избори извршени под морањем. О слободи мишљења не може бити ни речи. Тек негде само креснула је варница одушевљења, али је креснула и угасила се, јер нема доста горива, које ће га разбуктити. С малим изузетком све су бираче водили на избор велики жупани, солгабирови, спахије и — шпаркасе. Узмите редом сваки избор, и наћи ћете њихове прсте тамо. Па зар ту да буде речи о слободним изборима, о слободоумљу?

Темељ је разривен, на ком треба да почива свест бирача. Бирач је материјално пропао и онај, који ће му дати новца или који му га је већ дао, води га за собом. Само материјално независан бирач смело се ослања на своју свест и слуша глас савести своје. Кад лажни либерализам не би водио материјалном пропадању, тада би се бар донекле могло говорити код данашње владавине о бирачкој свести. Но Угарска се до данас није могла тим подичити. Да и не спомињемо све оне неправде, којима кипти наш изборни закон.

Држава нам је тобож уставна и парламентарна, а најмање се у изборима може да види права воља и праведан сразмер бирача. Бирачи иду подмићени или заплашени на биралиште. Читаве народности које броје у милијуне душа, не могу да имају неколико посланика. Поједине странке, које имају велик број присталица, не могу да суделују у хваљеној угарској парламентарности.

Пропадање, тај најтежи узрок изборној трулежи и многом другом злу, не даје се преко ноћ обуставити. Па ако „оци домовине“ у угарском сабору не доспевају, да о пропадању мало дубље размисле, и лека му потраже, време би било да помисле на душу и свест својих бирача, да је ослободе тешких окова.

Тајно, и само тајно гласање спашће душу и свест бирача. Обавезно гласање спашће праву вољу од изборне трулежи. А гласање по листинама показаће праведан сразмер свију бирача и по народностима и по странкама.

На том ваља да ради свако, ко љуби правду и правичност. Бадава је Селовој влади истицати, како је при последњим изборима пошла унапред путем слободоумним. То су мрвице, и то најситније, које су тек сад јавно преливене митом и паприкашем. Заваравања је било доста и за политичку децу. Крајње је време да се одбаце лажни избори. Правда и правичност ће се народу обезбедити: тајним обавезним гласањем по листинама.

—та.

Крештање.

Ви чујете неко крештање, али га може бити, не разумете сасвим. Ево да дођемо и с тим на чисто.

Има стара грчка прича о краљу Титону. Његова жена, измолила је у Бога за њега вечан живот, али је заборавила да измоли за њега и — младост, свежину, снагу. И Титон је живео, али је и старио, смежурао се, те постајаше све гаднији и све се већма губио. Напослетку је остало од њега само — глас. А Еа га је затворила у кутију, претворила га у скакавца, а из те кутије чуло се само — крештање.

То је на длаку судбина дружине око „Браника.“ И кад им је по свему изишло време, они још трају. Али немају младости, свежине и снаге. Све су се јаче ружили, смежурали, губили. На послетку је од њих остао само — глас. И тај се глас чује из кутије у којој су затворени, чује се из „Браника“. А то и није глас, него крештање.

Патријарх Георгије је њихова Еа. Он их је напослетку претворио у скакавца. И ми видимо где скачу по тој кутији, сад тамо сад овамо и чујемо њихово гадно крештање.

Кад су на Матичиној скупштини крештали патријарху Георгију: живео! онда су већ као скакавци ускочили сасвим тамо где не треба. И после, кад је будимпештанска омладина искала договора, у ствари ових минулих избора, онај скакавац, затворен у кутији „Браника“, није хтео. Управо није смео, није могао, није

ПОЛИСТАК.

„СЛОБОДА ИЛИ СМРТ!“

или

„Ко за туђом вуном пође сам острижен кући дође“.

Две године је данас како су ненаситни богатирци у Енглеској својим утицајем, тако рећи, натерали енглеску владу, да рат ратује у јужној Африци. Две године је већ, како је Енглеска жељна туђег блага, послала своју војску у Транзвал, да се тамо бори с јуначним Бурима, да им опустоши домовину њихову, да их покори, да им отме — златне рудокопе.

Ал' Енглези једно, а Бог и Бури друго. Чим је званично оглашен рат, — тек што се енглеска војска постројила у убојне редове према Бурима, те зајекнула убојна труба и зачула се команда енглеских војних заповедника, — а из редова јуначних Бура одјекну громко:

— Слобода или смрт!

И ево је већ две године, како велика и силна Енглеска не може још да раскрсти с Бурима, не може још да их види под својим ногама — побеђене и покорене. А како последњи извештаји са ратног бојишта гласе, проћи ће и година трећа, и Енглеска и после тог времена — тешко да ће доћи до остварења своје себичне намере.

А да ће тако некако бити, сведоче и последњи извештаји из Транзвала, које ћемо овде у главном да изнесемо.

Главни заповедник енглеске војске, лорд Киченер, издао је позив војсковођама бурским, да се безусловно покоре до 3. (15.) септембра о. г. Иначе ће, вели охоли лорд у своме прогласу — одузети сва непокретна добра сваком оном Буру, који се буде противио томе позиву И сад горди енглески лорд с великим страхом очекује тај дан, а са страхом зато, што нема никакве наде, да ће се испунити његова заповест, и он ће поново да се — осрамоти. Јер до сад се не хте одазвати позиву лордову ни један једини Бур. Шта више, јуначни бурски војсковођа Бота је на позив Киченеров објавио, да ће убити сваког оног, који буде купио од Енглеза било које отето бурско добро.

И то је оно, што убија сваку наду у лорду Киченеру, да ће имати и најмање користи од свог прогласа, што га је издао пре шест недеља дана. А ко иоле познаје — вели један дописник из Преторије — ратне прилике на обе стране, тај је већ у напред знао, да прокламација Киченерова може да донесе и њему и његовом старешини у Лондону, Чемберлену, само једну — срамоту више.

Но, то је енглески горди лорд Киченер и сам знао, и неће се своме неуспеху од 3 (15.) септембра ни мало чудити. И с тога није тај дан, што пече лорда Киченера, него друго нешто неда лорду, да мирно спава под својим шатором Њега мучи оно, што ће да наступи после 15. септембра. Јер ако се непријатељ не одазове његову позиву, онда мора силом на то да се натера. Мора му се показати, да, кад силни Енглез прети, онда то није због слабости његове, но што је милостив, те би хтео да избегне страхоте, које би морале да наступе, ако се не слуша. Бурске војсковође дакле ваља похватати и протерати из земље после 15. септембра, ако се пре тог не покоре. И то је Енглезима сад још једина жеља након узалудне двогодишње борбе с Бурима, у којој су употребили сва могућа ратна средства, да све Буре победе и себи покоре. И како ће после 15. септембра, тим истим неуспешним ратним средствима, да се освети Киченер за неуспех своје прокламације? — то је оно важно питање, што сад дању-ноћу мучи душу и ум гордога лорда, који је по годинама још млад, али већ многу седу броји, а све због — »јогунастих« Бура.

Сиромах лорд! Та мука му се види на сваком његову кораку. И о тој муци прича нам поменути дописник из Преторије ово што долази.

Један Бечлија зажели да види енплеског ђенерала. И ја га одведох до енглеске цркве, где станемо крај кочија лордових. Мало за тим указа се висока прилика ђенералова у црквени врати, како брзо корача према кочијама. Мрачно лице његово улива респекта свакоме. И по свој прилици зато ми и шану мој Бечлија:

— Хајд' да га поздравимо! Та ми смо неутрални! — и он скиде шешир, а ја за њим.

Међу тим од цивилних нико се не маши свог шешира. Лорд нас пак и не погледа, ма да умало што није носом запео за наше шешире. Ађутанти лордови се охото насмеше, а

му дао патријарх Георгије. Патријарх Георгије, имао је својих намера са тим крештавцем. Георгије није хтео, да се оде на народни бечкеречки збор. И онај, којег је затворио у кутији, за то и не оде. И патријарх је хтео да скакавац Браниковачки ускочи из пасивитета у изборну борбу, па да у тој борби помаже њега. патријарха. Патријарх је мислио, ако буду изабрани Малешевић или др. Вучетић, да ће наћи начина, да му мало помогну. А тражио је од свог скакавца, да у Кикинди крешти за чистог владиног и патријарховог кандидата, барона Рајачића. Па то је и било.

Ми смо већ изнели у „Застави“ шта је значио онај скок „Браников“. Зашто је негди препоручивао народносног кандидата, а у Кикинди владиног, барона Рајачића. То је све тражио интерес патријарха Георгија.

Патријарх је писао и проти Влаховићу у Кикинди, нека ради свим силама за барона Рајачића. А прота је то свуда заступао и показао то писмо и једном свештенику.

Ето, због чега је ушла дружина „Браникова“ у изборе, и због чега није хтела да дође ни до договора, а градила оне скокове. Онако смежурана, гадна, изгубљена, остао је од ње само крештајући глас. Чујете ли тај глас у „Бранику“? Разабирате ли то крештање?

Заиста, жалосније судбине од ове, није нико дочекао, до ли Титон, о коме прича стара грчка прича. Но шта ћемо, кад је и нама суђено, да имамо свога Титона, затворена у кутији „Браника“, а у џепу патријарховом...

Кад падне онај стари грешник, умукнуће по свој прилици и то крештање...

В.

Тајно гласање.

Данас, кад се завршише избори за угарски сабор, цео се свет излечио од једне болести. Било је увек појединих људи, који су мислили и веровали, да и поред јавног гласања могу бити чисти избори. Данас је то пало.

Листови, који су до скора писали, како ће ови последњи избори бити друкчији, данас отворено признају, да су се превариили. Отворено признају, да се ни код једних избора није толико трговало и куповало као сад. „Мађар Со“ износи, да је у једном будимпештанском срезу онај кандидат, који је победио, потрошио 500 хиљада круна. А како је било другде? Да се не би могло рећи да су подмићивали бираче, куповали су кортеши од појединих ратара на селу по једно теле или пиле за 50 до 100 форината, а продавали су бирташима неколико хектолитара вина за 2—3 форинта. У местима, где се догађао избор, частило се и пило као и пре, а они, који су се мало јаче бојали највишег суда, ти су гледали да изиграју закон и да преваре суд на тај начин, што су удесили с бирташима да у гостионицама, где су њихови бирачи, буде литра вина и порција јела неколико новчића.

Све ово, па и много друго, показује најјасније, да нема ни разговора о чистим изборима, докле год ти избори буду јавни. Шта више, показало се, да што год је строжији закон при јавним изборима, тим већим неваљалствима и лукавствима, служе се поједини људи.

И због тога се ево и у мађарској јавној штампи појавили гласови, да без тајних избора нема ни разговора о народној вољи. Та нису ни у другим државама увели тајне изборе пре, но што су се уверили, да се на јавним изборима само прети, купује и застрашује.

Али сад долази оно главно. Сад се и опет јасно види, да би ми у Угарској давно имали тајне изборе, само кад се не би бојали, да ће у том случају ући у сабор велики део посланика, који нису Мађари. Па да би били и тајни избори а да опет не уђе у сабор велики број народносних посланика, измислили су поједини будимпештански листови начин, како до тога да се дође. И они предлажу оно, што је у угарском сабору предложио већ једаред Кошут Ференц, а то је, **да се у Угарској уведе опште тајно гласање, али да бирач не може бити онај, ко не зна мађарски читати и писати.** Тим начином било би за Мађаре опште и тајно гласање, а велики део немађара искључен би био из бирачке листе, јер или што не зна мађарски читати и писати или што не би био у стању то да докаже.

Из овога се дакле види, зашто ми у Угарској немамо чисте изборе? Немамо их за то, да народи Угарске, који нису Мађари, не би могли да уђу у сабор. Па је ли потребно да још и даље варамо сами себе, како је наступило ново и праведни је доба? Јел потребно било да улазимо у те изборе?

После избора.

Пишу нам из Вел. Кикинде: „Ви сте у једном од прошлих бројева „Заставе“ сасвим правилно оценили: Зашто је „Браник“ писао пред изборе, да у Вел. Кикинди морају Срби народњаци, гласати за владиног кандидата: барона Рајачића. То је била услуга, учињена патријарху Георгију. Патријарх је писао и вечитом члану саборског одбора проти Влаховићу, да се сви листом заузму за барона Рајачића. То је писмо прота Влаховић читао једном свештенику, а овај је то свуда приповедао, а радио је за барона Рајачића и прота Влаховић, као и сви овдашњи „Браниковци“. Сад, кад су прошли избори, и кад је барон Рајачић пао, кука „Браник“, зашто није истакнут у Кикинди народносни кандидат. Но кога мисли „Браник“ да заслепи тим писањем? Зашто није онако писао пре избора, кад је време било. Није смео, то види цео свет, па је с тога само још одвратније и гнусније овако писање „Браниково“.

* * *

Пишу нам из уздинског среза: „Браник“, који је слагао пре избора, да се др. Емил Гаврила примио кандидатуре за уздински срез, подржава и даље ту лаж. Само вели, кад није било изгледа, одустао је. Но, ма колико да изврће „Браник“ неистина остаје неистина. Др. Гаврила није се примио кандидатуре нити се мислио примити и ако су му о том писали. — Толико ради истине.

* * *

Народносни посланици. „Мађарорсаг“ има у најновијем 239. броју своме уводни чланак „О народносним посланицима“. У том чланку вели, да се и оних 10 Немаца, који су изабрани са програмом „ван странака“ могу урачунати међу народносне посланике. Са 4 Словака и једним Србином, то би било 15 народносних посланика. Али, вели „Мађарорсаг“, ко у томе види опасност, вара се. Тај број је сувише мали. Друкчије би било, да су народности остале пасивне и извеле пасивитет. „Мађарорсаг“ вели, да би Мађари требали да допусте народностима да се развијају у њиховим унутарњим питањима и да је добро што су народности ушле у сабор. „Мађарорсаг“ се вара. Нити су Румуни, нити сви Срби ступили у изборе за угарски сабор. Нити признају, да овај број одговара снази њиховој. Они траже прво правду, траже тајно, обавезно гласање и то по листама. Са мрвицама се не могу задовољити. А против праве државне идеје није нико. Т. ј. није против оне државне идеје, да држава треба да буде једнака мати свима држављанима и

други су нас од тога часа држали за енглеске тајне полицаје.

О самој војсци енглеској вели дописник:

— Било би неправедно, кад би тврдили, да енглеске трупе не раде ништа. На против, све што има иоле, непрестано се креће, али се брижљиво клони и обилази она места, где су бурски заповедници. А дође ли овде онде до судара, тај зацело није од Енглеза унапред смишљен, него је тек онако случајан. А то долази отуда, што Енглези данас немају снаге да нападну на Буре, који су се згодно наместили, па они то и не покушавају, јер садашња њихова војска већином нити је извежбана, нити је морална. А кад се догоди, да тридесетострука енглеска гомила војника опколи и надбије неколицину несмотрених Бура у каквом кланцу, као што је то учинио заповедник Лотер, онда се то прича и слави као бог те пита какав сјајан успех. И таква једна вест је довољна, да се за неколико недеља засити необавештена народна маса у Лондону.

Света је истина, да енглеске трупе у опште а нарочито оне на југу, избегавају, само ако могу — сваки судар са бурским војсковођама. Јер како би иначе и било могуће, да не долази до судара с Бурима? Ваљда зато, што Енглези не могу да нађу Буре?? Та на три сахата далеко од Преторије могли би Енглези већ наћи Буре и у борби с њима плести себи лаворове венце, само кад би имали — куражи. Овако пак сва чаркања су у томе, што се отме и дотера по неколико волова или оваца. А тако су војевали у последње време: У западном Транзвалу Вилијам (код Церуста), Хамилтон, Вестерн, Фетерстонхуг (код Клапсдорфа), Метијен, Кунингам, Равлизон (на југозападу); у источном Транзвалу: Бензон (у Лејденбург диштрикту), Литлетон, ђенерал Киченер (на Делагоа-линији), Стевард Колвиљ (у правцу Натала); у источном и југоисточном делу: Елијот, Де Лисле, Броадвод, Бетуне, Лове. Рундле, Кампбел Харлеј, Бинг, Пихлер, (код Бетулије) и Тајлор (код Брандфорта).

Тежиште рата — прича нам дописник даље — лежи у насеобини Капа Ту ти је већ живље. Бурск заповедници добивају све то више помоћи и сматрају за сад за своју главну задаћу, да дижу и шире устанак. Али за ово треба брзог кретања и изненадног појављивања и на најудаљенијим местима. Опасност прети свима пристаништима. Из Порт Јелисавете пренета је муниција у Капетаун. А ту су утврђења готова и поседнута. Рекрутира се у свима приморским варошима, а где је угрожено по неко место у унутрашњости, ту се насилно воде у Товн-гарду и иностранци и ако су положили заклетву о неустралитету.

Међутим ђенерал Френш, са својим јадним трупама, не може ништа, да предузме против Бура.

И док енглеске војсковође стоје онако немоћне, дотле се све више шири кроз Капску насеобину онај убојни усклик бурских вођа Девета и Боте:

— Слобода или смрт!

Први од тих вођа је у југоисточном делу Транзвала, а онај други у брдима Змајевца. И због чешћих упада Бура са Змајевца у Натал, Енглези су подужи и пошири део земљишта на подножју поменуте планине раселили, да Бури не би имали откуд добивати храну и другу помоћ. Али ни то није Девета ни мало уплашило, нити га је спречило у даљим његовим излетима и походама. Са Змајевца могао је Девет лако, да ступи у свезу са црначким племеном Басутос у Наталу. Од њих је купио Девет повећи број коња, и због тог су се завадили Енглези и ови Црнци.

Бота је у сличном положају, као и Девет. Он се налази између Свази-Зулу и границом Натала. Покрајина Свази-Зулу мора да му лиферује храну и коње. А блиска будућност ће показати, да ли ове бурске вође имају сваки за себе по какав план, или су се договорили, па ће заједнички да изврше један и исти смер.

Најзад завршује дописник из Преторије овим речма:

— Лорд Киченер ће, по свој прилици, латити се ножа, ако му се прокламација изјалови, али он ће и опет сам да се посече, утолико пре, што ће Бурима за недељу-две дана јако да порасту крила. Енглеске су трупе напротив у глибу, из којег их неће моћи да извуку ни најодлучније заповести енглеских војсковођа Оно мало помоћи од неколико хиљада момака, о којима се прича, неће бити доста, ни да се попуне досадашњи губитци, камо л' да поправе положај енглеских ратника.

И тако енглеске трупе стоје поново пред извесним бројем крвавих бојева, тешких губитака, без да су се и за један корак само приближиле свом ратном циљу.

Па онда, примирје у рату није ништа друго, до корак у натраг. А то је онај положај, пред којим Киченер у плашено заклапа очи, а у којем се већ сад несвено налази. **З. В.**

да треба једнако да негује и помаже све народе њене.

* * *

„Браник“ доноси велику новост. Износи шта пише лист др. Немеша после избора. Из тога се види, да би Немешева странка, која се скупила као опозициона у Н. Саду, помагала владу, а никад не би гласала за дра Вучетића. И „Браник“ се чини, да је пренеражен. Као да он није знао, да би Немешовци листом гласали за владиног кандидата, а Рохоњевци листом гласали за Немеша, само да не буде изабран Србин. Та знао је то „Браник“ и раније, само се чинио да не зна. — И то је оно, због чега ни до сад Срби нису истицали у Н. Саду свог кандидата, јер су са трећином бирача у мањини према Несрбима. Није ни „Браник“ тако блесаст да то није знао, него се само правио. А што се сад томе бајаги чуди, као да је пронашао нешто ново, то доказује његово — претварање.

* * *

„Браник“ је пре избора писао, а његови верни су трубили да ће радикали у Н. Саду гласати уз дра Немеша или Рохоњија. Сад, кад су прошли избори, изјавио је и „Браник“, да је за дра Немеша гласао само један Србин. Па шта ће сад? Сад је донео да то заглади, како радикали, ако и нису гласали за Немеша, Јаша Томић уредник „Заставе“ разговарао је с њим у очи избора у кафани. Разговарао! Страшно. И још је страшније, што у тој кафани, (код „Јелисавете“) врло ретко долази и Томић и Немеш. Видите ли како је то сумњив случај! Шуровање! Из овог се види, како би „Браник“ радо да иско па из земље ма шта, само да се извуче. — Но ми смо у стању да му помогнемо. Хоћемо да му кажемо шта је Јаша Томић говорио у очи избора са др. Немешом. Кад је др. Немеш пришао Томићевом столу, питао га је: шта се то смеје. Томић је одговорио: Читао сам „Браник“. — А зар је то тако шаљиво? питао је др. Немеш. — Кад год што напише др. Вучетић у „Бранику“ онда је то јако смешно. — Ја нисам знао, да др. Вучетић има вица, рече др. Немеш. — О има, има врло много, ал не онда кад хоће да је шаљив, него кад хоће да је озбиљан...

Држимо, да ће „Браник“ бити задовољан с овим „тајанственим разговором“

Политички преглед.

Чешки покрајински сабор. На прошлом покрајинском сабору чешком биле су сеоске општине овако заступљене: 44 Младо-Чеха, 21 немачки напредњак, 4 немачка народњака, 4 чешка аграристе, 4 Велико Немца, 1 Старо Чех и 1 хришћански социјалиста. Резултат избора од прошлог уторника је овај: 21 Младо-Чех, 3 немачка напредњака, 2 немачка аграриста, 3 немачка народњака, 15 чешких аграриста, 11 Велико-Немаца, 1 хришћански социјалиста и 1 чешки радикал. Осим тога биће још 22 накнадна избора. Од ових је било на прошлом сабору: 12 Младо-Чеха, 7 немачких напредњака, 2 Велико-Немца и 1 немачки народњак.

Бунтовнички плакати у Опорто. Из Лисабона јављају, да су прекјуче осванули бунтовнички плакати на касарни 6. пешадијске регементе у Опорто. С тога су војне старешине наредиле, да се војницима одузму патроне и преговарају о томе, да се гарнизон премести. — Карлистански вођа, барон Сангара је међу тим изјавио у Барцелони, да није истина, да Карлисте мисле скорим да се побуне. Дон Карло је саветовао своје привржене, да буду сад у миру.

Рат између Енглеске и Транзвала. Сутра, у петак, навршује се равно две године, како је отпочео енглеско-транзвалски рат. Онда се најживље борбе развијале око Тугеле, па ево после две године дана крваве борбе, да се предстраже главне бурске војске и опет појавише на Тугели. За пуне те две године дана Енглези пролише силну своју крв, проћердаше милијарде, а не постигоше ништа. Шта више, они изгубише много. Пре две године дана беше Кап миран, беше у енглеским рукама. А данас? Данас се и Кап дигао против Енглеза и тежиште крваве борбе пренесено је баш у Кап. Пре две године дана у пребогатом и моћном Лондону су ликовали да ће рат свршити за месец два дана. А данас, у презреном и немоћном Лондону стрепе да ће Енглеска изгубити целу јужну Африку и признају да ће рат трајати и још једну годину дана. Данас се у пребогатој Енглеској немају ни новца да плате обогаљеним војницима и њиховим породицама крваво стечену уду зараду. Данас у утроби горостасног Лондона кључа и ври, поред моралног пораза прети и материјална пропаст, на прагу су радничке побуне и чују се јасни гласи, да треба срушити ову владу, која је изазвала тај несретни рат и треба мира и то што пре. Главни заповедник енглеске војске вапије за што бржом и јачом, одморном војском, а „моћна“ Енглеска не може да му је пошље, јер је до сад већ и голобраду младеж врбовала и послала. И данас је та „просвећена“ Енглеска прибегла најсуровијим и најнепоштенијим мерама, не би ли тиме скршила јуначне Буре. А како Бури? Они се и данас после две године дана крвава покоља, боре као лавови, за слободу и независност своју, они нису клонули већ су и данас тврдо уверени, да ће победити до краја. Енглеска свирепост их је нагнала, да се боре још очајније, и енглеско зверство присилило је и капске Африканде, да се дигну и потпомогну браћу своју. Две године крвавог овог рата ужасно растројише Енглеску, а шта ће тек бити за годину дана. Сва је прилика да Енглези ову издржати неће.

Због чега се запањила Угарска?

Познајете ли Симче? То је Србин из Маћедоније, са обале Вардара, а продаје по Угарској сваковрсне алве. Обично долази у јесен, а у пролеће се враћа кући, да ради оно мало земље... Ове му је године потукао кукурузе лед, те је дошао раније но иначе.

Дошао је управ пре но што ће да отпочну избори за угарски сабор, дошао кад је била изборна борба у највећем јеку. Кад је чуо о чему се ради, а њему жао! И мисли у себи: Господе! како су ови сретни?! Овај народ овде бира своје заступнике, па му онако буде, како они удесе. А од свега тога у Маћедонији нема ни помена!

А на пројутарје првог дана избора (а то је претпрошлог четвртка) види он људе и жене, господу и ратаре, где занемили од чуда. Просто запањили се.

И Симче се чуди и у чуду пита: Шта ли се то десило: А десило се на избору у Акошфалви заистину чудо невиђено и нечувено. Изабран онај, на кога није нико ни мислио!

Тек сутра дан дошли људи мало к себи, те проговарају. Ко ли се томе надао?! Макаји ратар и Лелгарди велики господин, па да се тако деси; да тако испадне избор.

И Симче слуша па се и он запањио. Пролази он села и вароши, те свуда види да је од стотину становника скоро 90 ратара. И сад да пропадне на избору ратар. Какви су ти људи, ти ратари у Угарској?! Па као што се цела Угарска запањила, запањио се и Симче. Ако то прича на Вардару, ни деца му веровати неће.

Симче рђаво разговара и разуме мађарски и тек трећи дан наиђе на човека, с ким се споразумео. Па шта шта ли чује?! Та није зинула сва Угарска од чуда големога, што је према ратару изабран онај господин Не! Него је пао онај Лелгарди; а изабран онај ратар, Макаји. Од 413 посланика, што их бира земљорадна држава Угарска, ево кроз 34 пуних година једва једвице сад, први пут изабран на једном месту ратар и читава држава, мало и велико не може да дође к себи, како се то чудо могло догодити.

Па и Симче не мога дуго да дође к себи, а кад се прибра, дубоко уздахну. А у себи помисли: Јадна земљо, кад се томе толико чудиш! Но за то си и дошла дотле, да не можеш ово последњих година да купиш својој деци ни за крајцару — алве. —ша.

Књижевност.

Календар „РАД“ за годину 1902.

РАД, српски народни велики календар, са савременим сликама, за годину **1902.** која је проста и има 365 дана. Година друга. Издање „Рада“, деоничарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми. Са великом, лепом сликом главном: **Прво сејање,** и 67 слика, већих и мањих, у књизи овој. У Новом Саду. Штампарија Ђорђа Ивковића. 1901. Књига ова има 154 стране за читање, или 9 табака и 5 листа, највећега кола формата. Затим 5 листи, које вашара, које поштанских и жиговских бележака, па 10 листи огласа. А цена је овој, и оволикој књизи, **1 круна.**

Календар „Рад“ ево, први подрани и пође у народ радени и вредни: с календарским делом, са свим, како треба, уређеним, па онда са поукама разборитим, разне врсте, па са приповеткама и причама ради забаве, па приказима потребнима, у сликама лепим, одабраним. Чланака већих и мањих, има у првоме делу: календарском 8; у другоме делу, ради поуке и забаве **35.**

Једном речи: Рад је и по облику спољашњем и по срцу, садржају унутарњем — књига достојна народа, којем је намењена, да му буде кућни најпречи учитељ и саветник и путевођа за годину 1902., па и после на руци, кад затреба.

Обичај је српски, рећи милом госту: Добро нам дошао! Па онда, примити госта што боље и што гостопримније; места му начинити и у свом дому, и одвести га и приказати својим и најближим суседима, и најбољим пријатељима. Свак по томе, да се таком госту обрадује, и узме га и под свој кров смести, и придржи.

Такав је гост мили, годишњи, и календар у свакој кући, у свакоме данас просвећеноме народу. Па у добри час, дочекасмо, да такав календар, један и други, сваке године, спреман и добро уређен полази и у куће српске, и у руке радене, (па, богме, и нерадене). И добро кажу, који веле: по календару у кући, и по буквару у школи, видићеш, докле је доспела просвета у ком народу! Тако је! А ако икојем народу, разуми: језгру народа, треба оваке књиге поуке и разбибриге, а оно најпрече нашем српскоме — опет разуми језгру народа, трговцу, мајстору, па ратару.

Тако је, ево, понављамо: књига ова, народна, овај календар „Рад“. Народ наш, мало где, има прилике да чује лепу реч од науке и поуке, па згодну причу и приповест од разлога и забаве — те му овака, и овако пребрана и удешена књига, мало не једина тиме послужи. У цркви једва и о Божићу ил Ускрсу чује душевну реч за наук и побожност; за састанке му поучне и забавне — једва, једва да се, где где нађу пријатељи народни, да му проговоре, што му је од преке нужде да зна. Наши „високоучени“ људи друга, пречега посла имају, штоно реч: не села ради него: себе ради!

Календар, дакле, ваљан, може много од тога да накнади нашем народу, који све то већма и већма тежи за науком и просветом, и у куту и закутку и најсиромашнијем. Календар „Рад“ у том ће, како ево, из књиге ове разгледасмо и уверисмо се — понајбоље да припомогне тој народној оскудици.

Ено, у првом делу су чланци: О хришћанским календарима. — Пољопривредни календар. — Знаменити догађаји у Срба, у кратко; сва историја српскога народа. Знаменити догађаји у свету и т. д. У другоме делу су понајглавнији чланци: Зашто живимо? — Братска помоћ за време устанка у Србији, 1804. год. и по томе. Дивне песме дечије Чике Јове. — О истресивању меда. — Сватови, свечарство, даћа. — Због чега не може код нас да се одомаћи воћарство? — Посланик на српском народном црквеном сабору. — Ништа силом. — Тицанова буна у Срему. — Скерлет (шарлах). — Српске задруге. — Уштипци и т. д.

Ови чланци, и сви други у књизи овој, календару **„Раду“** писани су големом љубављу и бригом за народ српски, понајпре и понајпре радени и привредни, па и за сав народ, без разлике, и написани тако, да је мало у којој овакој књизи народној — наћи им равних и подобних, за прошлих десетак и више година!

Прво и прво смер је „Раду“ да буде на руци и од користи свакоме своме купцу и читачу; а за тим и свима, без разлике, ком је год стало до поуке и забаве и просвете овим путем и начином.

Деоничарско друштво „Рад“ иде такођер за тим, и тежи да што боље и што сигурније и трајније — поравна пута овоме календару „Раду“: брижљивим издањем својим, не жалећи трошка, и нарочито: не терајући „простом спекулацију“ овом својом работом издавачком књижевном, као што, жали боже, и тога чуда има и у Срба.

ИЗАШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

„РАД“

СРПСКИ НАРОДНИ ВЕЛИКИ КАЛЕНДАР

ЗА ГОДИНУ 1902.

ИЗДАЊЕ „РАДА“, ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА ЗА ИЗДАВАЊЕ СРПСКИХ КЊИГА И НОВИНА У РУМИ.

Календарски део овога календара израђен је најбрижљивије. Нарочито су унесени и Срби и Словени свеци, које наш народ светкује. Изнете су пасхалије, које су за свештенике, учитеље и појаче врло потребне. Има расправа о хришћанским календарима, па и о најновијем предлогу за поправку календара. — **Пољопривредни** календар израђен је веома опширно и прегледно од Ђоке Михајловића. На место „знаменитих година“, има у овом календару два чланка; „О знаменитим догађајима у Срба“ и „О знаменитим догађајима светским“ од професора М. Ђ. обоје допуњено.

Има бројних података о Србима и забележене су све црквено-школске автономне власти у карловачкој митрополији, као и православне црквене власти у земљама где Срби живе, Вашари, Поштанске и Брзојавне тарифе, Таблице за биљеге и т. д.

Из лепе књижевности има у овом календару: Над гробом Др. Св. Милетића (Змајова). — Слава Раду! легенда Александра Сандића. — Како су се Боровчани селили у страни свет? (Приповетка од Т—ћ.) — Чика Јова српској деци. (Осам песама са сликама.) — Женски образ, приповетка из Старе Србије (од Гребострека). — Ђурђевак, песма (од Зм.) — Баба Јука, песма (од Зм.) — Силом ништа, приповетка (од Милене Ж. Миладиновића). — Тужне успомене са погреба Милетићева у Новом Саду. (Јов. М. Уд.) — Напоље из рупе (ћаскање). — Зашто је Роми Даба пољубио сотону у чело?

Из политике: † Др. Светозар Милетић. — Зашто живимо? (од Јаше Томића).

Из историје: Братска помоћ за време устанка у Србији (од Мите Петровића). — Порез у живој деци (од Мите Петровића.) — Тицанова буна у Срему (од Стевана Моловића пароха).

Из пчеларства: О истресивању меда (од Др. Жарка Миладиновића.)

Народни обичаји: Сватови, свечарство, дућа (од Јована Гавриловића, пароха.)

Живописи: Архимандрит Јован Рајић (—о—). — Мија Влашкалић (од Ј. Г. Врањевчанина.)

Воћарство: Због чега не може код нас да се одомаћи воћарство? (од Ђоке Михајловића).

Автономија: Посланик на српском нар сабору (од Др. Жарка Миладиновића.)

О васпитању: Деца су благослов божији (од Данице).

Наша купатила: Купатило „Русанда“ у Меленцима (—ц).

Народно здравље: Скерлет (шарлах) (од Др. Славка Милетића.)

Задругарство: Српске задруге, задруге и по сто пута задруге.

Виноградарство: Најновије из виноградарства (од Др. Бранка Илића).

Подрумарство: Како можемо добити врло добра вина (од Дра Бранка Илића).

СЛИКЕ:

У календару „Раду“ има 67 укусно израђених савремених слика:

Насловна слика је: **„Прво сејање.“**

Из Угарске, Хрватске и Славоније: Др. Светозар Милетић из год. 1866. кад је покретао „Заставу“. — Др. Светозар Милетић из год. 1900. — Др. Светозар Милетић у вацком затвору 1871. год. — Гроб дра Светозара Милетића на св. успенском гробљу у Новом Саду. — Архимандрит Јован Рајић. — Стара српска „Млечара“ у Банату. — Новоустројена „Млечара“ српске млекарске задруге у Врањеву. — Православни српски манастир Ходош. — Врдничка кула у Срему. — Лик Јована Јовановића Змаја. — Сада већ порушена кућа, у којој се родио др. Јован Јовановић Змај. — Мија Влашкалић. — Епископ Никанор темишварски. — Српска преља. — Купатило Русанда у Меленцима. — Банатски ратар на послу (две слике). — Гђица Ерика Паолос архитекткиња. — Нови српски православни владичански двор у Н. Саду. — Кућа српске православне црквене општине новосадске на главној пијаци у Новоме Саду.

Из Србије: Косовски споменик у Крушевцу. — Ђура Рајковић. — Даворин Јенко. — Јован Илић. — Димитрије Петровић. — Паја Путник. — Ђока Влајковић. — Рада Домановић. — Милорад Митровић. — Ужице. — Јанко Веселиновић.

Из Старе Србије и Македоније: Вукајло М. Божовић прота и кнез Колашински. — Рашко-Призренски митрополит Никифор Перовић. — Српкиња у оделу са Косова. — Сабор код Грачанице цркве на Косову. — Град цара Душана више Призрена. — Враголија, место погибије Сибињанин Јанка. — Развалине цркве светог Николе у Серезу, у којој се Душан прогласио царем. — Мусина Текија у Качанику.

Из Русије: Руски манастир на Волзи. — Максим Горки. — Велики кнез Константин. — Руска црква на успомену цара ослободиоца.

Из Црне Горе: Петар П. Петровић Његуш (две слике) као владар и као владика. — Илија Пламенац. — Марко Миљанов. — Колевка Неманића на Рибници. — Град Оногошт. — Град Медун.

Из Далмације: Дум Иван Стојановић.

Из Турске: Новоизабрани васеленски патријарх Јоаким III.

Из Транзвала: Енглески најамници, Кафери, спроводе заробљене Буркиње. — Породица бурског ђенерала Кристијана Девета. — Жена Луја Боте главног заповедника бурске војске.

Из Француске: Госпођица Жан Шовен адвокат. — Госпођа Птит адвокат.

Из Кине: Разорено кинеско пристаниште Хонг-Конга.

Осим тога има две сатиричке слике: Седница митрополитског школског савета. — Седница саборског одбора.

Све ове слике протумачене су опширно.

Овогодишњи календар „Рад“ је штампан на финој хартији у формату највећих наших календара, а износи осим огласа 11 штампаних табака.

Цена му је 1 круна. = 1 динар и 20 пара дин.

Препродавци, који узму већи број календара, имају рабата 33% или сваки трећи календар. Но, поштарину плаћају они.

Са поруџбинама се треба обратити на потписаног у Нови Сад.

У Новоме Саду, крајем септембра 1901. год.

КОСТА ЛИРА,

главни повереник деон. друштва „Рада“, за издавање срп. књига и новина.

Ево вам, дакле, поштовани читаоци наши, и припознати пријатељи књиге своје народне: понајпрече народу намењене и за народ, за језгро народа написане и на свет издате — ево вам приказасмо по заслузи књигу ову народну, календар „Рад“, којем сте већ прве му године, лане, толико се и толико обрадовали, у ненаданом броју потражили га и покуповали. Тим сте охрабрили и књижевнике његове сараднике, и подстакли и издавца му, речено друштво деоничарско: да свој благодетни рад наставе и унапреде на корист народу своме, напретку, раду и привреди, и снази и могућству српскоме. Да Бог да — и срећа српска, и просветољубље српско! **Р. С. Т.**

Вести из места и са стране.

Добили писмену похвалу. Епархијски школски одбор бачки завео је ове године једну новину, која ако не буде од користи, зацело неће шкодити. А та је новина: да се похвале учитељи и учитељице, који су марљиви радници у школи. И према тој својој одлуци, доставио је ових дана поменути одбор епархијски из седнице своје од 18. (31.) августа а под бројем ЕПО. 318. зап. ех 1901. писмене похвале овим новосадским народним учитељима и учитељицама: Ђоки Михајловићу, Ђоки Милићу, Милану Јовановићу, Танасији Костићу, Кузману Миловановићу, Мари Милићевој, Јелисавети А. Матића, Јованки Кондороши и Лепосави Вукановој. Похвала пак гласи: „На темељу поднесеног извештаја привременог заменика епархијског школског референта бачког и будимског, о прегледању српских православних школа у овој епархији од 18. (31.) јула о. г. бр. 388. нашао је потписани епархијски школски одбор, одлуком од данашњег дана и под горњим бројем, Вама, на марљивом раду у школи и показаном успеху похвалу изрећи. Из седнице епархијског школског одбора бачког, држане у Н. Саду 18. (31.) августа 1901. Митрофан с. р. епископ.“

Парастос. Српска православна црквено-школска општина новосадска даваће парастос умрлој Ирми Адамовићки рођеној Јовановић, у недељу 30. септембра (13. октобра) 1901. год. после свете службе Божије у св. Успенској цркви.

Контролна смотра заједничке војске и домобранства. Контролна смотра за неактивне војнике заједничке војске одржаће се 24., 25., 26. и 28. октобра ове године по рим. кал. у 8 сати изјутра у касарни заједничке војске, а за не активне војнике домобранства 6., 7. и 8-ог новембра ове године у 8 сати у јутру у дворишту варошке куће. Накнадна смотра за не активне војнике заједничке војске биће у овдашњој касарни заједничке војске дана 2-ог децембра ове године ујутру у 8 сати, а накнадна смотра за домобранство одржаће се 20-ог новембра ове године у 8 сати ујутру и то у домобранској касарни у Суботици.

Исељавање из Троједнице. Из Загреба јављају о овој жалосној ствари. И ако је влада предузела најстрожије мере против исељавања народа у Америку, оно је ипак врло велико и захвата све већи обим. При врбовању регрута доказано је, да само у оточанском и карлштатском срезу фалило је ове године 600 регрута, који су сви у Америци. И ти срезови нису могли испунити потребан број регрута, због чега су другим оделењима додељени. Ово је доиста врло жалосна и кобна појава.

Сликар самоук. Из Подгорице пишу „Гласу Црногорца“: „Г. Павле Глигов-Перовић из Скадра поклонио је подгоричкој читаоници врло леп лик руског цара Петра Великог, који је он сам на платну израдио. Сада је исти г. Павле Глигов отпочео да израђује и велику слику из историчког доба „Бој на Косову“ са разним бојама, борача српских и турских онога времена. Видећи досадањи његов рад на овој слици, како је украшен и како се слаже са главнијим призорима оне крваве битке, надамо се да г. Павле Глигов неће ускратити материјала ни пожалити труда да и овај остатак доврши с вољом као што је отпочео. Г. Павле Глигов рођен је Скадранин, а живи у Подгорици и као самоук заволео је живопис, са којим се сада поглавито занима“.

Намерио атентат на папу. После атентата на талијанског краља Умберта и председника републике Северо-Американских Уједињених Држава Мак-Кинлеја, полиција је тако рећи по целом свету веома ревносна у истраживању и гоњењу анархиста. Тако и у последње време донеле су многе новине, на основу полицијског извештаја, вест, да је неки Гладиновић, веома опасан анархиста и да је намерио, да убије папу и његова једног кардинала. Међу тим сад се дознало, на основу лекарског извештаја, да је Гладиновић једна — луда. И у свом лудилу, рекао је полазећи из Сњета у Рим, пред неколико њих: — Идем у Рим, да осветим Далматинце због догађаја са заводом св. Јеронима. — И то је дало повода аустријској полицији, да јави полицији у Риму, е Гладиновић има опасну намеру. И полиција у Риму је трагала за Гладиновићем, којег је најзад ухватила на улици, али се после видело, како рекосмо, да је Гладиновић — луд.

Једна народна сујеверица. Учитељ један у српским крајевима у Турској, описује једну врло лепу сујеверицу у тамошњем Српству. Наиме његовој жени, учитељици, десило се ово: Деца су била изишла на одмор и кад су се вратила, нестала је једном детету обућа. Сва мука и сво тражење беше узалуд, малог лопова не могоше наћи. Тада учитељица прибегне другом средству. Тамо се врло много полаже на заклетву, кад се ко закуне на оца, матер, сестру или брата. Учитељица позове све да се закуну и од једном некоји од њих повикаше: Овај је украо обућу. И кад их учитељица запита, откуда знају, да је баш он украо, рекоше отуда, што се угризао за језик, кад се заклео. Јер тамо верују, да човек може слагати, заклети се, па кад се одмах угризао за језик, онда је и криву заклетву уништио. Учитељица изазове реченог ђака, стаде до њега, оштро га гледаше и онда га позва, да се поново закуне. Но ђак не хтеде, јер виде, да би учитељица приметила, ако би се и опет после заклетве угризао за језик. Ђак удари у плач и признаде, да је он сакрио обућу. Учитељица му је попретила и он се морао заклети на оца и мајку, брата и сестру, да више то неће чинити, и наравно, тада се није смео угристи за језик.

Потера за бугарским разбојницима. Како из Цариграда јављају, она разбојничка бугарска чета, која је заробила енглеску мисионарку, девојку Столе, налази се на турском земљишту, у једној шуми близу села Ђулепе. Ту чека грдан откуп који је тражила за заробљену Американку. На заузимање Дикинсона, америчког конзула, код бугарске владе и косовског валије, изаслане су чете бугарске и турске војске, да похватају и поубијају ове разбојнике и Американку ослободе.

Време. Очекивати је кишовито, ветровито и хладно време.

Вода. Дунав опада, Сава расте код Митровице, а Тиса расте такође.

Позив.

На све српске православне протопрезвитерате, српско-православна парохијска звања, српске православне црквено-школске општине, Србе чиновнике, трговце, занатлије, ратаре и свакога брата Србина и сестру Српкињу.

Српско-православна црквена општина у Жепчу у Босни, почела је у 1900. год. градњу своје цркве из својих срестава, а нарочито добровољним доприносима овдашњих Срба из Босне и Херцеговине.

Градња је била готова, само да се још торањ доврши, када ненадним несретним случајем дне 13. октобра пр. год. торањ се до земље поруши, те ова сиромашна општина би оштећена са 6000 круна.

Те пошто до данас од наше високе земаљске владе никакве подпоре недобисмо, с тога обраћамо се свој браћи Србима са молбом, да нас по могућности својој са прилозима припомогну, да можемо нашу богомољу св. српску православну цркву довршити, јер нам је она прва у цијелом котару да је подижемо.

Средства материјална која имадосмо исцрпљена су тако, да смо морали непокретности своје код сарајевске банке заложити, али поред свега тога нисмо у стању градње довршити.

Из горњих узрока обраћамо се нашој браћи Србима, да нам данас у нашим тешким околностима чим прије у помоћ притеку, да можемо нашу св. богомољу довршити, са којом ће сваки брат Србин који нам са најмањим прилогом у помоћ притече своје име овјековјечити. „Мали дарак ал велика задужбина“.

Добровољне прилоге примаће предсједништво црквене општине у Жепчу у Босни, а осим ње умолили смо славна уредништва српских листова у којима је овај позив штампан.

Најуљудније умољавамо сва уредништва српских и словенски листова да овај позив у својим цијењеним листовима прештампају, изричући им у напријед најтоплију братску захвалност.

Из сједнице српско-православног црквеног одбора одржане у Жепчу дне 19. августа 1901. год.

Предсједник:
Никола Николајевић,
парох.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 27. септембра.

Београд. У Крушевцу где се чиниле припреме за дочек краља и краљице у неком дућану експлодирао барут и динамит. Три особе је погинуло, 14 рањено; 12 кућа се упалило. — Због овога ће изостати краљев долазак у Крушевац.

Трговина.

НОВИ САД, 26. септ. 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——40 н. Пшеница средња фор. 7·20—30 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н Чаполица ф. 6·50—80 н. Јечам нови фор. 5·30—50 Зоб фор. 6·30—60 новч. — Кукуруз у зрну фор. 4·60—80 ф. нови у клипови ф. 2·30—50 н.

Маст 50 фор. Сланина сува 52 фор. дебела пушена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—34 нов.	живе
„ средњи . .	30—31 нов.	мере
„ лаки . . .	28—29 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	32—34 нов.	по клгр.
Јагњци	——	по пару фор.
Овци .	8—16	по пару фор.

Званичне белешке будимпештанске берзе.

26. септ. (8. окт.)

Пијаца је била врло жива. Продано је на 40.000 мтцнт Цена је скочила са 7 потура.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 80· цене од 50 килограма од 7 кр. 75 пот. до 8 кр. — п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 79 цена од 50 килограма од 7 кр. 35 пот. до 8 кр. 25 п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80. цена од 50 килограма од 7 кр. 80 пот. до 8 кр. 20 п.; бачка, нова каквоћа по хкл. од 76 до 79, цена од 50 кр. од 7 кр. 95 п. до 8 кр. 15 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 55 п. до 6 кр. 85 пот

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. 10 п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 6 кр. 80 п. до 6 кр. 90 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 15 п. до 5 кр. 20 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 12 кр. 75 пот.

Проја, од 4 кр. 90 п. до 5 кр. 10 п.

Маст, 58 кгр. 54 кр. — п. до 54 кр. 50 п.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Преч. г. Ђури Страјићу, проти у Вел. Бечкереку. За овај број касно стигло.

ОГЛАСИ.

КЊИЖАРА
и
ТРГОВИНА КАНЦЕЛАРИЈСКОГ МАТЕРИЈАЛА
МИХ. М. ЂУРЂЕВИЋА
У ШАПЦУ

потребује једног доброг помоћника са добрим сведочбама. Ступити може одма. 624 3—3

ЗА IX. КОЛО

Приспели су разредни лозови кр. угар. повлашћене разредне лутрије

100.000 ЛОЗОВА, 50.000 ДОБИТАКА

СВАКИ ДРУГИ ЛОЗ МОРА СЕ СА ДОБИТКОМ ВУЋИ

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕЋНОМ СЛУЧАЈУ

1,000.000 КРУНА.

Премија **600.000** круна, и још **49.000** велики и мали добитака подељено у шест разреда.

Цена за I. разред 1/8 осмина круна 1·50, 1/4 четвртина круна 3·—, 1/2 половина круна 6·—, 1/1, цели лоз круна 12·—

Главна колектура банкарске и мењачке радње

МИРОСЛАВА СПАИЋА,
у Митровици [Сремској.]

579 5—10

ОГЛАС.

Усљед смрти свог мужа издајем своју гостионицу, заједно са потребним намештајем под рачун или у аренду на више година. Гостионица се налази на најживљем месту, а састоји се из шест соба, подрума, леденице по најновијем систему. шупе и штале; осим тога за точење пива има нарочита машина.

Ближа извешћа даје власница.

Чуруг (Бач-бодрошка жупанија) 25. септ. (8. октобра) 1901. год.

1—3 627 Удова **Љубица Срећкова.**

ТРГОВАЦ ИЗ БЕОГРАДА

у 35. год. има сопствену радњу већ 12 год. вере православне тражи да се **ОЖЕНИ с ДЕВОЈКОМ** из честите породице са нешто мираза. Понуде послати администрацији овог листа под „ЖЕНИДБА“. 620 3—3

ПРОДАЈА ЗЕМЉЕ

4 јутра ораће земље дољно-ковиљске на сентиванском друму преко од Шаферовог салаша, продајем из слободне руке. Упитати код власника

ЈЕЦЕ ПЕТРОВИЋ
удата за А. П. Петровића, берберина
612 2—3 СРЕМ. КАРЛОВЦИ.

ИЗВРСТАН
аранжер излога

у бранжи модној, галантерији и кратке робе, може одма бити примљен. У понуди треба означити, колика се тражи плата и да се приложи фотографија, а упутити ваља на **Давида Адлера у Митровици.**
619 3—3

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 49—
пециво шљивовице и комовице
ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

БЕЗ КАЗАНА

може свако себи направити најбоље
Шљивовице
Комовице
Кукурузаре
Рума
и
сваковрсних ликера
само са етерским есенцијама, из трговине шпецераја и деликатеса

З. АРСЕНИЋА

У НОВОМ САДУ
на главној пијаци број 20.
„код црног орла.“

Цена за 100 литара **само** фор. **3.50** н.

Уз сваку пошиљку шаљем упутство како се која врста нрави, ЗАБАДАВА. — Ко пошље новце у напред, добија франко по пошти. 595 4—5

СРБИМА

који долазе за
СРИЈЕКУ-ФИЈУМУ и АБАЦИЈУ
ПРЕПОРУЧУЈЕМ СВОЈЕ НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ
ЦИПЕЛА 507 11—12

својеручне израде, у свакој величини и у сваком квалитету. Наручбине се брзо и тачно извршавају. — Препоручује се прва српска радња ципела на Ријеци **С. Георгијевића**

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ!

Да можемо п. н публици вароши **Новог Сада и околине** што величанствено пружити, отварамо у Новом Саду, главна улица бр. 3. — **на ћошку Дунавске улице — 15. августа ове године**

НОВО ВЕЛИКО КОНФЕКЦИОНО И ОД КРЗНА
СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

какво се само у престоници може наћи.

Елеганција, безприкоран крој и избор, каквога још никад у Новом Саду не беше у конфекцији и од крзна одело за господу, госпође и децу, ставља нас у тај положај, да можемо поштованој п. н. публици

СВЕ МОГУЋЕ ПРОБИТКЕ ПРУЖИТИ.

Обећавајући најсолиднију послугу и **НАЈНИЖЕ ЦЕНЕ,** молимо да наше ново подузеће имате доброту потпомоћи.

С високопоштовањем

Нова радња главна улица број 3. **ВИГЕНФЕЛД И ШРАЈБЕР** **у Новом Саду** главна улица број 13.

439 10—20

СПИСАК
СВИХ 50.000 ДОБИТАКА

Највећи добитак у најсретнијем случају

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt

Плативо у готовом новцу.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
133	„ „	2000
703	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
1900	„ „	130
50	„ „	100
3930	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Нарочита срећа код ТЕРЕКА.

Многи, многи постадоше преко нас сретни! Преко пет и по милијуна круна добиле су код нас наше поштоване муштерије.

Најсигурнија за добит у целом свету је наша краљ. угарска прив. класна лутрија, која ускоро поново отпочиње. Од

100.000 лозова
извлаче се 50.000

са добитком у новцу, дакле половина добија од свију лозова, као што је назначено овде у исказу добити.

У целом се грдна сума у износу од тринаест милиона 160.000 круна ижреба у времену од 5 месеци. Цело подузеће стоји под надзором државе.

По утаначеном плану уплата на оригиналан лоз I. класе износи

за осмину	(1/8) ф.	—·75	или у крун.	1·50
за четвртину	(1/4) ф.	1·50	или у „	3·—
за половину	(1/2) ф.	3·—	или у „	6·—
за цео	(1/1) ф.	6·—	или у „	12·—

и они се разашиљу или уз наточ (per Nachnahme) или кад се новац унапред пошаље. Званични планови шаљу се бесплатно. — Поруџбине на оригиналне лозове молимо одмах или најдаље до

20. октобра ове год.

са пуним уверењем управо на нас послати

A. Török & Co.
BANKHAUS
BUDAPEST

највећа класне лутрије детаљна трговина Угарске.

Одељење класне лутрије наше главне колекције:
1. Waitznerring 4.
2. Mazeumring 11.
3. Elisabethring 54.

1—

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co. Hauptcollecteure, Budapest.

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења.

Свота од ..... Кр. { треба се уз поузеће подићи / следи са поштанском упутницом } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса { .....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадаровић. Српска штампарија браће Светозара Милетића у Новом Саду.